

бюджетна ініціатива, тобто право членів законодавчого органу вносити зміни в поданий урядом проект бюджету.

У деяких розвинутих країн діє правило секвестру, яке припускає право уряду пропорційно знижувати статті видатків прийнятого бюджету протягом часу, що залишився до кінця поточного року. Так, у США секвестр застосовується до певних програм і вводиться при можливому перевищенні встановленої межі видатків. Прийняття закону Конгресом про секвестр обумовлюється певними умовами.

Отже, незважаючи на особливості бюджетного процесу в різних країнах, властиві державам як із континентальною, так і англосаксонською системою права, стадії бюджетного процесу практично збігаються. У бюджетному процесі зарубіжних країн проявляється його демократизм, підзвітність і підконтрольність здійснення перед народом.

Література

1. Козирін А. Н. Фінансове право та управління державними фінансами в зарубіжних країнах / А. Н. Козирін. – Х.: Право, 2009. – 182 с.
2. Орлюк О. П. Фінансове право: навч. посіб. / О. П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 528 с.
3. Фінансові системи зарубіжних країн: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
4. Крылов А. Бюджетный процесс и бюджетный календарь в США / А. Крылов // Финансы. – 2006. – С. 67.

УДК 354.35: 336.71.078.3

Заровний І. В., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гусар О. А., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ФРАНЦІЇ

Франція визнана батьківщиною власне адміністративного права, яке виокремилася у самостійну галузь за часів правління Наполеона. Сьогодні за формою правління Франція є напівпрезидентська, напівпарламентська республіка, за формою територіального устрою – складна унітарна держава (Корсіка – політична автономія, Нова Каледонія – на кшталт асоційованого штату). У Франції існує демократичний державний режим. Основною одиницею адміністративно-територіального ділення Франції є департаменти (96 департаментів і 5 заморських департаментів) [1].

Адміністративне право Франції найбільш розвинене порівняно з іншими країнами. Строго дотримуючись доктрини публічного права, французькі адміністративісти досить детально розробили більшість

аспектів регулювання нормами адміністративного права. Для французького адміністративного права характерне детальне регулювання адміністративних відносин, поєднання матеріальних і процесуальних норм, ретельна регламентація процедур прийняття рішень і відповідальності.

Предмет адміністративного права у Франції ширший, ніж прийнято вважати в Україні: до нього належать конституційні основи адміністративного права й управління у контексті здійснення публічної влади. Сфера застосування адміністративного права – держава (територіальні колективи, державні установи). Це передусім відносини, пов'язані з підприємницькою діяльністю, взаємовідносини між приватними особами з розпорядження майном, майнові відносини між приватними особами та державними установами.

Крім цього, вилучається регулювання діяльності державних органів, що формують політику, тобто визначають загальні напрями національно-державного розвитку. Це законодавчі установи: Національні збори і Сенат. Під дію адміністративного права не підпадає також діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади у випадках участі цих органів разом із законодавчими у вирішенні політичних питань та судова діяльність, якщо вона не стикається з діяльністю державної адміністрації. Адміністративне право, таким чином, регулює відносини у сфері публічного права, і одним з його обов'язкових суб'єктів є державний орган.

Суб'єктами адміністративного права є приватні й публічні особи. Приватними можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Публічними особами – лише юридичні: держава в особі її центральних органів, місцеві спільноти (територіальні колективи), публічні установи. Держава має всі ознаки юридичної особи: має майно, штат службовців, укладає договори, приймає на себе зобов'язання, виступає у суді як одна із сторін. У центрі й на місцях представниками держави є її посадові особи: в центрі – Президент, Прем'єр-міністр та міністри, на місцях — префекти, які є представниками держави у департаментах і регіонах. Вони керують поліцією та іншими місцевими службами (з благоустрою, сільського господарства тощо). Префекти мають право видавати індивідуальні та нормативні акти, контролювати діяльність місцевих спільнот.

До джерел адміністративного права Франції належать Конституція, закони, підзаконні акти, рішення судів (переважно адміністративних). Адміністративне законодавство у Франції некодифіковане, а ті кодекси, що існують у цій сфері, не є кодексами у традиційному значенні, являючи собою збірки чинних законів. Адміністративних актів дуже багато, правом видавати такі акти наділено як центральні, так і місцеві органи. Французьке адміністративне право зазнало глибокого впливу принципу поділу виконавчої та судової гілок влади. Актами адміністрації (її

рішеннями, угодами) є всі акти, що породжують правові наслідки і належать до публічного права. Дуже широке значення адміністративного акту у Франції полягає також у тому, що воно охоплює як індивідуальні рішення, так і нормативні акти [2].

Адміністративна юстиція Франції має специфічні особливості, зумовлені тим, зокрема, що адміністративна юстиція бере свій початок з правління Наполеона: від створення ним у 1799 р. Державної Ради, а в подальшому – рад префектур, яким поступово передавалися судові повноваження. Державна Рада створювалась як дорадчий орган при уряді, якому було надано законодавчі повноваження. Згодом вона почала виконувати управлінські функції і розглядати скарги приватних осіб на дії органів управління. Отже, вона поступово перетворилася на повноцінний судовий орган.

Нині Державна Рада виконує обидві функції – суду і консультативного органу. При цьому вона є одночасно судом першої інстанції, апеляційною та касаційною інстанцією щодо рішень адміністративних трибуналів. Після реформування французької системи адміністративної юстиції у 1987 р. повноваження Державної Ради були дещо зменшені внаслідок появи триланкової системи адміністративної юстиції. Було створено проміжну інстанцію між адміністративними трибуналами і Державною Радою – апеляційну інстанцію з адміністративних справ. Нові суди розглядають апеляції щодо рішень адміністративних трибуналів першої інстанції. Адміністративна юстиція глибоко інтегрована до державної адміністрації [3].

Отже, французьке адміністративне право – продукт двохсотрічного розвитку системи органів державного управління. Для неї характерні традиційно сильна централізація та наявність відособлених адміністративних судів, що зіграли вирішальну роль у формулюванні норм адміністративного права. Адміністрація у своїй діяльності пов'язана законом і несе відповідальність за перевищення влади та інші незаконні дії [4].

Література

1. Конституція Французької Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakoni.ucoz.ru/news/konstitucija_francii/2012-03-26-94
2. Адміністративне право зарубіжних країн: підруч. / за ред. А. Н. Козиріна, М. А. Штатіної. – М.: Спарк, 2003. – С. 218-288.
3. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: навч. посіб.: у 3-х кн. – Кн. 2 / В. І. Шишкін. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – С. 6.
4. Адміністративне право зарубіжних країн: [курс лекцій] / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Є. Користін та ін.; за ред. О. В. Кузьменко; НАВС. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 525 с.